

Implementacija IKT-ja v projektu Multikulturalna glasbena vzgoja

The Implementation in the Project »Multicultural Music Education«

Lorena Mihelač

Šolski center Novo mesto, Srednja šola Metlika

Povzetek

Članek predstavlja izvedbo projekta »Multikulturalna glasbena vzgoja«, ki poteka že peto leto na Šolskem centru Novo mesto, v izobraževalni enoti Srednja šola Metlika. Projekt sloni na e-gradivu »Glasbeno popotovanje« istega avtorja, ki je objavljeno in javno dostopno tudi na internetnih straneh.¹ Članek prikazuje različne faze projekta, od začetnega dela in postavitve samega projekta, izdelave seminarske naloge, PPT-predstavitve do praktične realizacije projekta v razredu. Pojasnjuje vlogo dijakov in učitelja ter pomembnost dobre koordinacije in interakcije za uspešno realizacijo projekta. Izpostavlja vlogo IKT-ja v projektu, kako preiti od začetne ideje uporabe IKT-ja do konkretne realizacije. Članek pojasnjuje tudi vlogo spletne učilnice, brez katere bi bila sama realizacija projekta precej bolj zapletena in bistveno manj učinkovita. Izpostavlja možnosti medpredmetne povezave (npr. glasba in tuji jezik) glede na to, da so določene informacije dostopne samo na tujem jeziku. Članek prikazuje tudi, katere dejavnosti je možno nadaljevati ob zaključku projekta ter kako pridobiti skupni izdelek nekega razreda, ki bi lahko koristil vsem dijakom tega razreda v njihovi bodoči stroki.

Ključne besede: multikulturalna glasbena vzgoja, IKT

Abstract

The article is representing the realization of the project »Multicultural music education«, which is already the fifth year a part of the music subject in the School center Novo mesto, Srednja šola Metlika. The project is based on the e-pedagogical material »Travelling with music« from the same author, and is available also on the internet sites.² The article is showing different stages of work in this project, from the very first beginning till the realization of the seminar exercise, PPT presentation and the practical performance in the

¹ Glej: <http://www.unisvet.si/index/index/activityld/82>.

² Look at: <http://www.unisvet.si/index/index/activityld/82>.

classroom. It explains the role of the students and the teacher as also the impact of a well coordinated work and interaction on the succesful realization of the project. The article points out also the role of ICT, how to implement the idea of using ICT into a real process, and it tries to explain the role of the »internet classroom«, which is crucial in the realization of the project. Some interdisciplinary connections are exposed in the project as also the possibilities how to upgrade the project after its realization, and how to create materials connected with this project, which could help the students in their professional development.

Keywords: multicultural music education, ICT

1 Kaj je multikulturna glasbena vzgoja in razlogi uvajanja projekta »Multikulturna glasbena vzgoja«

Multikulturna vzgoja in izobraževanje je po Banksu (1993, povzeto po Campbell, S.) »ideja, da bi morali biti vsi učenci, ne glede na skupino, kateri pripadajo, kot so spol, narodnost, rasa, kultura, socialni stan, vera, deležni enakega izobraževanja v šolah«. Multikulturna *glasbena* vzgoja je po Campbellu (1998) učenje o glasbi družb, ki so različne glede na raso ali etnični izvor, starost, stan, spol, vero, življenjski stil oz. »zavest o obstoju veliko različnih glasbenih kultur po vsem svetu« (Pesek, 1997).

Sama spodbuda za izvajanje multikulture glasbene vzgoje izvira iz Združenih državah Amerike kot posledica priseljevanja ljudi iz različnih delov sveta. Z glasbo naj bi bile premagane razlike med ljudmi, ki so različni glede na svojo miselnost in čustvovanje, in na ta način naj bi se zblížali.

Projekt »Multikulturna glasbena vzgoja« poteka na Šolskem centru Novo mesto, na izobraževalni enoti Srednja šola Metlika že peto leto, in skozi to obdobje je projekt dozoreval, se dopolnjeval in prenovil v obliko, ki je predstavljena v tem članku in je sedaj sestavni del predmeta umetnost – glasba (v učnem sklopu o spoznavanju glasbenih stilnih obdobj, glasbenih zvrsti in pri spoznavanju glasb sveta).

Razlog uvajanja tega projekta je bil predvsem omogočiti dijakom, da aplicirajo pridobljeno znanje iz sklopa »Glasbena stilna obdobja in glasbene zvrsti ter glasbe sveta« na področje predšolske vzgoje ter da dobijo vpogled v različne možnosti povezovanja šolskega znanja s svojo bodočo stroko.

Vrednost projekta »Multikulturna glasbena vzgoja« skozi petletno obdobje se je pokazala:

- skozi dožemanje in razumevanje dijakov, da je predšolskim otrokom treba omogočiti individualnost, drugačnost in izbiro ter jih ozaveščati o medsebojnih razlikah;
- skozi dožemanje in razumevanje dijakov, da je predšolskim otrokom treba omogočiti spoznavanje različnih glasbenih zvrsti in glasbenega izražanja skozi glasbe sveta, s ciljem, da bi predšolski otroci navsezgodaj spoznavali ne samo lastno kulturo, ampak tudi kulture drugih narodov, ter znali skozi glasbo vzpostaviti komunikacijo;
- skozi dejstvo, da je v ta projekt možno implementirati IKT od samega začetka, torej od postavitve projekta, do njegove končne realizacije.

2 Začetna faza dela na projektu »Multikulturna glasbena vzgoja«

Ne glede na izkušnost dijakov pri uporabi različnih medijev in njihovega znanja s področja IKT-ja je začetna faza projekta seznanitev dijakov pri uri predmeta umetnost – glasba z aktivnostmi, ki bodo potekale v tem projektu, in s podrobnimi pojasnitvami glede uporabe IKT-ja v projektu. Razpredelnica z aktivnostmi ter opisom, kdaj in kako uporabiti IKT pri določeni aktivnosti, je dijakom na razpolagi v spletni učilnici, kar pomeni, da si jo dijaki s tega mesta lahko naložijo ter shranijo na svoje računalnike za nadaljnje delo.

Posebno poglavje je spletna učilnica, za katero se je pokazalo, da nekaterim dijakom dela kar nekaj preglavic,³ vendar je praksa pokazala tudi, da se ti problemi s tesnim sodelovanjem med učiteljem in dijakom večinoma dokaj hitro odpravijo.

Ker je osnovna ideja projekta seznaniti se z glasbo tujih narodov in z njihovim glasbenim ljudskim izročilom ter z glasbenimi posebnostmi ob stalni uporabi IKT-ja, je dijakom pri izdelavi projektne naloge na voljo kar nekaj držav, večinoma iz Evropske unije, ena država pa je tudi zunaj tega kroga.⁴

Merilo izbire je dostopnost informacij o določeni državi s poudarkom na glasbi. Ker je veliko teh vsebin zapisanih v tujem jeziku, se dijaki seznanijo tudi z možnostjo uporabe »jezikovnega orodja« na strani www.google.si, s pomočjo katerega lahko prevajajo besedila in dobijo vsaj osnovni vpogled v informacije o državi, ki so si jo izbrali. Z branjem teh člankov se dijaki urijo v tujem jeziku, sproti spoznavajo nove tuje besede in izraze, kar pomeni, da je s tega vidika ustvarjena medpredmetna povezava, in sicer umetnost – glasba ter tuji jezik (angleški, nemški ...).

Posebej zahtevno delo v začetni fazi izdelave projekta je iskanje dobrih zvočnih posnetkov (mp3, mp4 ...) in videoposnetkov o glasbi izbrane države. Posnetkov je veliko, vendar je tokrat poudarek na iskanju glasbe, ki je vezana za njihovo stroko, torej na iskanje znanih otroških pesmic, ki jih je včasih kar težko najti, predvsem notni zapis teh pesmic. Dijaki dobijo v spletni učilnici tudi informacije, kje naj poiščejo dodatni material, ki je navadno v večjih mestnih knjižnicah, v pesmaricah, v tujih pravljicah, na zgoščenkah, na Cobissu ipd.

Po zbranem materialu dijaki naredijo t. i. prvo verzijo seminarske naloge za ta projekt po navodilih, ki so na voljo v spletni učilnici, in jo pošljejo učitelju. Po prejemu seminarske naloge sledi komentar učitelja, ki ga vsak dijak dobi posebej za svojo seminarsko nalogo preko elektronske pošte. Tovrstno ozko sodelovanje na samem začetku izdelave projekta omogoča ustrezno postavitvev projekta in njegove končne

³ Problemi nastajajo v glavnem zaradi tega, ker so to dijaki iz prvega letnika, ki se še nikoli prej niso srečali s spletno učilnico. Težave imajo pri identifikaciji oz. pri vnašanju gesla, ki ga velikokrat pozabijo ali izgubijo. Nekateri dijaki imajo težave glede povezave z internetom, ki vsaj v nekaterih oddolnih krajih ne deluje tako brezhibno kot v večjih mestih. Lahko izpostavimo tudi problem manjšega števila dijakov, ki na žalost še vedno nimajo osebnega računalnika. V tem primeru delajo naloge v šoli v računalniški učilnici v dogovoru z učiteljem (opomba avtorja).

⁴ Dijaki imajo na razpolago te države: Avstrija, Nemčija, Belgija, Nizozemska, Francija, Španija, Anglija, Finska, Grčija, Norveška, Danska, Švedska, Hrvaška, Srbija, Črna Gora, Makedonija, Bosna in Hercegovina, Romunija, Albanija, Bolgarija, Češka, Slovaška, Litva, Latvija, Estonija, Italija, Turčija, Madžarska, Irska, Portugalska.

izdelave, tako da se lahko obidejo tipične napake, kot so slaba izbira zvočnih ali videoposnetkov, slaba obdelava podatkov o državi, pomanjkljive informacije o državi ipd. Po popravi določenih napak ali pomanjkljivosti v seminarski nalogi jo dijaki še enkrat pošljejo v spletno učilnico, tokrat kot končno verzijo, torej za ocenjevanje. Opravljena seminarska naloga, ki je resnično nezahtevna, ker vsebuje samo 2 do 3 strani in osnovne informacije, je pogoj za pripravo PPT-predstavitve, ki je zahtevnejša kot seminarska naloga in pogoj za opravljanje praktičnega nastopa v razredu pred dijaki.

3 Priprava projekta »Multikulturna glasbena vzgoja« za PPT-predstavitve

Dijaki morajo PPT-predstavitve (PowerPoint predstavitve) pripraviti v skladu z natančnimi navodili, ki so jim na voljo v spletni učilnici, tako kot ozadje za njihovo PPT-predstavitve. V predstavitvi morajo umestiti note ene od otroških pesmic iz države,⁵ ki so si jo izbrali, kar lahko storijo tako, da: a) skenirajo note te pesmice in jo vstavijo na enega od diapozitivov, b) jo slikajo z lastnim prenosnim telefonom oz. c) jo slikajo z digitalnim fotoaparatom, če nimajo na razpolago skenerja. Postopek prenosa slikic s prenosnega telefona oz. z digitalnega fotoaparata in prav tako postopek skeniranja je pojasnjen v posebnem dokumentu v spletni učilnici, sam postopek pa učitelj tudi nazorno demonstrira in razloži pri redni uri.

Ker je besedilo teh pesmic v tujem jeziku, si dijaki pri prevajanju lahko pomagajo z jezikovnim orodjem za prevajanje na Googlovi internetni strani, tako da dijaki v razredu vedo, o čem določena otroška pesmica pripoveduje,⁶ si jo lahko preberejo in šele nato zapojejo v izvirnem jeziku. Prevod in izvirno besedilo morata biti vstavljena na enem od diapozitivov predstavitve.

Vsaka predstavitve mora vsebovati tudi slike glasbil, ki so značilna za izbrano državo. Teh slik je lahko največ pet, sam postopek, kako umestiti slike v predstavitve, kje jih poiskati na internetu ter kako jih kopirati in umestiti na diapozitiv PPT-predstavitve, je pojasnjen v dokumentu v spletni učilnici.

Vsaka predstavitve dijaka naj bi vsebovala tudi videoposnetek najbolj znane (znanih) pesmi iz izbrane države in prav tako videoposnetek/videoposnetke ljudskega plesa. Ker postopek umestitve teh posnetkov na diapozitiv PPT-predstavitve marsikateremu dijaku dela preglavice, zadostujejo samo povezave, ki jih dijak napiše na diapozitiv. Število diapozitivov v predstavitvi je največ pet in tudi te predstavitve dijaki pošljejo v spletno učilnico, tokrat samo kot končni izdelek za ocenjevanje.

⁵ Dijakom je pri vsaki državi posredovana informacija, kje lahko pridobijo note otroških pesmic (opomba avtorja).

⁶ Prevod otroške pesmice morajo dijaki posredovati učitelju v spletno učilnico v okviru seminarske naloge, ki je predpogoj k pripravi PPT-predstavitve (opomba avtorja).

4 Praktična predstavitev dijakovega projekta »Multikulturna glasbena vzgoja« pred razredom

Ker je (skoraj) vedno tako, da je na voljo premalo ur, če bi želeli vse pokazati, vse slišati, vse zapeti in vse zaplesati ... je treba narediti izbor pri praktični predstavitvi dijaka, ki je nekakšna kompromisna rešitev in dijaku omogoča, da prikaže tisto glasbeno dejavnost, ki jo najbolj obvlada.

Vsak dijak se pred praktično predstavitvijo v razredu z učiteljem dogovarja o dejavnosti, ki bi jo rad pokazal. To je lahko ali petje otroške pesmice ali demonstracija plesa ali navsezadnje tudi igranje na glasbilo. Pri tem je pogoj samo, da je pesem, ples ali glasbilo značilno za državo, ki si jo je dijak izbral. Za demonstracijo prve, druge ali tretje dejavnosti si pomaga s PPT-predstavitvijo in pri tem pokaže samo tisti diapozitiv, ki je značilen za dejavnost, ki jo predstavlja v razredu. Kateri diapozitiv bo uporabljen na predstavitvi, mora dijak učitelju sporočiti pisno (v spletni učilnici) ali ustno vsaj tri dni pred njegovo predstavitvijo v razredu, tako da učitelj lahko pripravi predstavitev v zaporedju, kot se bodo dijaki predstavili. Ker so dijaki te predstavitve že poslali učitelju v spletno učilnico za ocenjevanje, pomeni, da jih je učitelj lahko že prenesel na računalnik. Tako se izognemo (večinoma) nepotrebnemu čakanju, da se dokument naloži z USB-ključa na šolski računalnik ali da se ga morebiti sploh ne da naložiti z USB-ključa.

Izbrani diapozitiv⁷ je informacija dijakom v razredu o dejavnosti, ki jo bo dijak predstavil, samemu dijaku pa je v pomoč pri njegovi predstavitvi pred razredom. Na ta način se dijak počasi privaja na svoje bodoče delo, ker predstavlja eno od glasbenih dejavnosti, ki potekajo tudi na predšolski vzgoji, in se navaja uporabe IKT-ja.

Vsaki dijak po demonstraciji ene od treh dejavnosti (petje, ples ali igranje na glasbilo) povabi svoje sošolce k skupni realizaciji te dejavnosti, kar pomeni, da dijaki skupaj v razredu zapojejo otroško pesmico ali zaplešejo ples. V primeru, da se je dijak odločil igrati na značilno glasbilo neke tuje države, povabi svoje sošolce k aktivni spremljavi te pesmice (npr. s ploskanjem, s spremljavo orffovih glasbil ipd.).

5 Dejavnosti ob zaključku projekta »Multikulturna glasbena vzgoja«

Glede na to, da vsak dijak, seveda po svojih lastnih močeh, vlaga veliko truda v projekt »Multikulturna glasbena vzgoja«, se je utrnila misel, da bi bilo za dijake koristno narediti skupni izdelek, ki bi ga lahko uporabili v svojem bodočem delu na področju predšolske vzgoje.

Internetne strani ponujajo zelo veliko prostih programov za oblikovanje različnih izdelkov in kot odlične rešitve so se pokazali prosto dostopni programi, npr. Slideshare (www.slideshare.net), Smilebox (www.smilebox.net) oz. Picassa (www.picassa.net), ki dopuščajo shranitev diapozitivov, s katerimi so se dijaki predstavili v razredu, kot animirani skupinski videoposnetek. Videoposnetek naredi učitelj sam in ga ob priložnosti predstavi v razredu.

⁷ Diapozitiv vsebuje tudi osnovne podatke o dijaku: ime, priimek in oddelek, katerega je član (opomba avtorja).

Ker morajo dijaki pisati kontrolno nalogo iz sklopa o glasbenih stilnih obdobjih, glasbenih zvrsteh in o glasbah sveta, imajo za učenje in pripravo na kontrolno nalogo na voljo posebni dokument v spletni učilnici, ki je pravzaprav sinteza njihovih seminarskih nalog in najbolj bistvenih informacijah o tujih državah, s tem da je poudarek na glasbi, torej ne na splošnih informacijah o teh državah.

Srednja šola Metlika se vsako leto aktivno udeležuje različnih nacionalnih in internacionalnih projektov, od katerih so za dijake zelo zanimivi mednarodni eTwinning projekti. Veliko teh projektov omogoča aktivno sodelovanje dijakov in to prav na podlagi pridobljenega znanja iz projekta »Multikulturna glasbena vzgoja«, predvsem z vidika spretnosti uporabe IKT-ja.

Posebej zanimivi so za dijake še časopisi, ki so na razpolago na internetu (t. i. »on-line« časopisi),⁸ kjer se pridobljeno znanje iz projekta lahko na več načinov uporabi oz. predstavi.

Glasbene dejavnosti v programu predšolske vzgoje so dokaj bogato zastavljene v različnih sklopih, in sicer ali pri predmetu umetnost – glasba ali pri predmetu ustvarjalno glasbeno izražanje. Ena med njimi, glasbeno-didaktične igre, omogoča dijakom aplikacijo pridobljenega znanja v projektu »Multikulturna glasbena vzgoja«.

Ker je osnovni poudarek na predstavitvi, spoznavanju, učenju, utrjevanju ... nekega glasbenega cilja (npr. artikulacija, dinamika, tempo, taktovski način, tonski spol, lastnosti tona ipd.), katerega dijak včasih ne more dobro predstaviti zaradi pomanjkljivega tehničnega znanja pri igranju nekega glasbila, je izredno dobrodošlo poznavanje IKT-ja, s katerim se ta problematika lahko reši, npr. s predvajanjem zvočnih posnetkov ali videoposnetkov na internetu ipd., ki vsebujejo potrebni glasbeni cilj.

6 Vloga učitelja in dijakov pri projektu

Dijaki v učitelju vidijo samo tisto osebnost, ki posreduje naloge, ki vseskozi zahteva rezultate od njih in ki jih v končni fazi ocenjuje. Da se vloga učitelja ne omejuje samo na omenjeno, postane jasno že na samem začetku projekta »Multikulturna glasbena vzgoja«. Res je, da učitelj posreduje naloge in zahteva rezultate, vendar imajo dijaki tega istega učitelja vseskozi na razpolago za rešitev različnih problemov, ki se pojavljajo morebiti že na samem začetku projekta ali skozi celotno delo na tem projektu.

Dijaki imajo priložnost seznaniti se z drugačnim načinom dela, kot so ga bili vajeni prej. Počasi dojemajo, da je naloga učitelja v celotnem projektu (ne glede na končno fazo, a ta je ocenjevanje) koordiniranje njihovih dejavnosti in da so glavni izvajalci projekta pravzaprav oni sami.

Prvič samostojno odločajo o tem, katere informacije ali material bodo uporabili za izvajanje neke naloge, sami se odločajo o tem, kako bodo izpeljali te naloge, in na

⁸ Srednja šola Metlika ima na razpolago kar tri časopise, ki so na voljo na internetu, in sicer: šolsko glasilo »Cicinovičke« (), šolsko glasilo v angleškem jeziku »In the World of a Child's Mind« () ter časopis, ki je namenjen eTwinning projektu o kontroverznosti - »Kontrowersje w literaturze, kulturze in sztuce« (). Slednja dva časopisa ureja avtor tega članka, Lorena Mihelač.

koncu se naučijo vrednotiti svoje delo skozi vložen trud ter ga realno oceniti po predstavitvi ostalih, podobnih izdelkov svojih sošolcev.

Dijaki se naučijo, da je včasih zelo težko doseči dober rezultat, v kolikor vseskozi ni prisotne interakcije med njimi in učiteljem. Velja pa tudi obratno za učitelja: projekt ima svojo vrednost prav z vidika, da omogoča učitelju tesno sodelovanje z dijaki in mu daje možnost dobro spoznati dijake, njihove zmožnosti in šibkosti, ter jim pomagati na poti pridobivanja novih znanj in spretnosti.

Izvajanje projekta »Multikulturna glasbena vzgoja« vsekakor zahteva e-kompetentnega učitelja, ker se IKT uporablja od samega začetka projekta do njegove končne realizacije. Vendar tudi e-kompetentnost učitelja ne zadostuje za izpeljavo takega projekta, ker je motiviranost učiteljev včasih zelo nizka – razlog je v tem, ker se tako zahtevno delo ne plačuje dodatno ali ker je treba v takšen projekt vložiti veliko, po mnenju nekaterih celo preveč truda.

Izvajanje takšnega projekta je dobra podlaga za katero koli nadaljnje delo, kjer se zahteva veliko uporabe IKT-ja, in dobra popestritev predvsem na področju glasbene umetnosti. Že dolgo časa je jasno, da je IKT globoko posegel na vsa področja glasbene umetnosti, in odklonitev uporabe IKT-ja, pa čeravno na glasbeno-pedagoškem področju, pomeni postavljanje na stranski tir tiste dijakove kompetence, ki so prepotrebne za enakovredno vključitev v sodobno informacijsko družbo 21. stoletja.

7 Namesto zaključka

Vsak nov projekt zahteva določen čas za svojo uveljavitev, kar velja tudi za predstavljeni projekt »Multikulturna glasbena vzgoja«. Mogoče bo zavest o nujnosti dviga kakovosti vzgojno-izobraževalnega procesa ter sodobne tendence v izobraževalnem procesu pripomogle k uvajanju tega projekta. Sodobna informacijska družba je čedalje zahtevnejša do svojih članov, čedalje zahtevnejša pa je tudi sedanja generacija udeležencev v vzgojno-izobraževalnem procesu, ki išče bogat in dinamičen pristop pri učenju katerega koli šolskega predmeta. Če je s projekti, kot je »Multikulturna glasbena vzgoja«, možno uresničiti vse to, potem je uvajanje takšnih podobnih projektov upravičeno in bi si učitelji morali prizadevati za njihovo izvajanje ali poiskati druge poti, s katerimi bi zadostili omenjenim zahtevam.

Literatura

- Bässler, H. (1998). Die Musik in der Schule und die Toleranz. Musik und Bildung, 2. Str. 2–7.
- Campbell, D. (2004). Mozart za otroke: prebujanje otrokove ustvarjalnosti in mišljenja s pomočjo glasbe. Ljubljana: Tangram.
- Campbell, P. S. (1998). The musical cultures of children. Research Studies in Music Education, 11, 42–51.
- Campbell, S. P., Conell, C., Beegle, A. (2007). Adolescents' Expressed Meanings of Music in and out of School. Journal of Research in Music Education, 55. Str. 220–236.
- Denac, O. (2002). Glasba pri celostnem razvoju otrokove osebnosti. Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
- Denac, O. (2007). Glasba in njena vzgojna vrednost. Glasbena pedagogika, posebna izdaja. Str. 172–181.
- Gall, M., Breeze, N. (2007). The sub-culture of music and ICT in the classroom. Technology, Pedagogy and Education, 16 (1): 41–56.
- Gantar, P. (2004). Informacijska družba – izzivi in realnost za Slovenijo. Teorija in praksa, 41 (1/2): 212–219.
- Ho, W. (2004). Use of information technology and music learning in the search for quality education. British Journal of Educational Technology, 35 (1): 57–67.
- Lukšič-Hacin, M. (1999). Multikulturalizem. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
- Mihelač, L. (2009). Glasbeno popotovanje. E-gradivo, dostopno na: <http://www.unisvet.si/index/index/activityld/82>.
- Pesek, A. (2004). Glasba ni le zvočna struktura, izraža tudi vrednote posamezne kulture. Glasba v šoli, 1. Str. 35–37.
- Savage, J. (2005). Information Communication Technologies as a Tool for Re-imagining Music Education in the 21st Century. International Journal of Education & the Arts, 6 (2), dosegljivo na: <http://www.ijea.org/v6n2/> (27. 6. 2009).